

Film gør os til bedre mennesker

Af Rasmus Brendstrup, programredaktør på Cinemateket

Det er let at glemme, hvor meget film kan betyde. I en tid, hvor alt er tilgængeligt, og hvor vi med et par klik kan vælge mellem tusindvis af titler, mister vi måske blikket for filmens egentlige kraft: evnen til at skabe forbindelser. Ikke bare mellem karakterer og publikum, men mellem mennesker – på tværs af grænser, erfaringer og livsvilkår.

Når jeg tænker over, hvad der gør film vigtige – ja, livsnødvendige – vender jeg ofte tilbage til en sætning fra den iranske instruktør Mohsen Makhmalbaf: "Film gør folk til bedre mennesker."

Det er sagt uden ironi og uden distance. Og det føles sandt.

Film som livslinje

Makhmalbaf voksede op i Teheran under shahen og blev som ganske ung og konservativ muslim involveret i revolutionær opstand. Som 17-årig sad han i fængsel for at have knivstukket en politibetjent. Men da han kom ud, var noget forandret. Han havde læst om, hvordan man lavede film – og senere tog han skridtet. Ikke for at prædike, men for at undersøge, hvad det betyder at være menneske i en uretfærdig verden.

Hans film – som *Rejsen til Kandahar*, *The Cyclist* og *The Silence* – er poetiske, sociale og eksistentielle. De handler ikke om helte og skurke, men om mennesker, der forsøger at overleve og forstå deres virkelighed. Og måske er det netop Makhmalbafs egen rejse – fra vred ung mand til humanistisk filmskaber – der gør hans ord så stærke. Han ved, hvad det vil sige at være opslugt af had. Og han ved, hvad kunst kan gøre ved et menneske.

Det usete bliver synligt

I en scene i *The Florida Project* af Sean Baker følger kameraet nogle børn, der leger mellem moteller og parkeringspladser i skyggen af Disney World. Det er solskin og latter – og samtidig en underspillet, men vigtig skildring af fattigdom i USA. Baker filmer med et blik, der ikke udstiller eller docerer, men som formidler.

I *Anora*, Bakers nyeste værk, følger vi en sexarbejder med både vildskab og sårbarhed. Hun er hverken karikatur eller offer. Hun er et menneske – og det er måske i virkeligheden filmens vigtigste funktion: at gøre os opmærksomme på hinandens menneskelighed.

Film som Bakers minder os om, at virkeligheden er mangfoldig – og at skønhed kan findes i selv de mest udsatte hjørner af samfundet.

Filmpaletten og verdens film

I de to årtier, Filmpaletten har eksisteret, har klubben præsenteret et imponerende program – med særligt stærk vægt på europæisk film. Publikum i Herlev har haft mulighed for at opleve både klassikere og nye strømninger fra de fleste hjørner af Europa og Norden. Det er i sig selv et kulturelt kraftcenter midt i forstadens hverdag. I har også rigtig godt fat i Asien, inkl.

Mellemøsten

Film fra andre dele af det globale syd – Afrika, Latinamerika, Oceanien – er dog stadig klart underrepræsenteret både i forhold til verdens befolkning og regionernes filmproduktion. Det er ikke en kritik, men en påmindelse: Hvilke verdener kunne vi godt tænke os at få adgang til, som måske ellers forbliver skjulte?

I en tid, hvor verden er tæt forbundet, og hvor migration, krig, klimakrise og kulturmøder præger nyhedsbilledet, er det afgørende at se film, der viser os disse virkeligheder gennem øjnene på dem, der selv lever i dem. Ikke medieret af Hollywood – men fortalt indefra.

Stilhed som modstand

Tag Ilya Suleiman, en palæstinensisk instruktør, der med film som *Guddommelig indgriben* og *It Must Be Heaven* bruger humor og stilisering til at fortælle om livets absurditet under besættelse. Hans karakterer taler sjældent, men billedsproget råber højt. Han peger ikke fingre. Han inviterer os ind i en verden, hvor logikken er vendt på hovedet, og stilheden kan være en form for modstand.

Det er film, der kræver tålmodighed og åbenhed – men som også belønner os med indsigter, vi ikke finder andre steder. De viser os, at kampen for værdighed og identitet findes i mange former – og at filmen kan være en modig, ikke-voldelig stemme i et støjende verdensbillede.

At se sammen – og mærke mere

At se film sammen i en biograf – som i Filmpalettens regi – er noget andet end at streame alene. Det er et rum, hvor vi deler blik, latter, chok, stilhed. Hvor vi bagefter kan tale sammen og opdage, at vi så forskellige ting. Eller at vi følte det samme. Det er dér, filmen ikke bare er underholdning, men social praksis. Et fællesskab om at være til.

Det særlige ved en filmklub er ikke blot, at man ser film, man ellers aldrig ville have fundet. Det er, at man ser dem på den rigtige måde: i mørket, på lærredet, med åbenhed.

Et minde til evigheden

I Hirokazu Kore-edas *Mellem liv og død* bliver afdøde mennesker bedt om at vælge ét minde fra deres liv, som de vil tage med sig ind i evigheden. Resten slettes. Det er en enkel idé, men den udløser refleksioner om, hvad vi egentlig lever for. Er det de store øjeblikke – bryllupper, sejre, begivenheder? Eller er det noget mindre? Et blik. En stemning. En kop te med et elsket menneske.

Film som disse gør os opmærksomme på, at livet ikke behøver være spektakulært for at være betydningsfuldt. Og at det måske netop er kunsten – filmen – der kan hjælpe os med at opdage det.

Film, der gør noget ved os

Makhmalbafs påstand – at film gør folk til bedre mennesker – er ikke et naivt håb. Det er et erfaringsbaseret udsagn. Han blev selv et bedre menneske af film. Og hans film gør det muligt for os at blive det samme i lille skala.

Ikke fordi film belærer os, men fordi de åbner sind, hjerter, horisonter. Og det er præcis det, Filmpaletten i to årtier har gjort: åbnet døre til andre virkeligheder og mennesker. Nogle gange med smil, andre gange med smerte – men altid med respekt for det sanselige, det sære og nogle gange også det sandfærdige.

Tillykke med de første 20 år!